

Gyldighetskontroll av voldgiftsdommer bør begrenses

Voldgift er avtalt tvisteløsning mellom parter i kommersielle tvister. Fordelene er mange. Partene får som regel en grundig, effektiv og konfidensiell behandling av tvisten, og voldgiftsdommen er endelig. For partene er næringsinteressene avgjørende. Når det først har kommet til en tvist som ikke lar seg løse på annen måte enn ved dom, vil voldgift være tvisteløsningen som i minst grad har en negativ påvirkning på partenes kommersielle interesser.

I Norge har vi tradisjonelt sett hatt lite voldgift, og i hovedsak bare ad hoc. Dette er i ferd med å endre seg. I de siste årene er det tatt en rekke initiativ for å gjøre Norge mer attraktivt som sete for internasjonal institusjonell voldgift. I 2017 fikk OCCs voldgiftsinstitutt nye og internasjonalt attraktive regler. I 2018 ble Nordic Offshore & Maritime Arbitration Association (NOMA) lansert med egne Rules og Best Practice, og i januar 2019 arrangeres Norwegian Arbitration Day for første gang.

Voldgift er en serviceindustri som skaper tillit, legitimitet og attraktivitet for utenlandske virksomheter. Norge settes på kartet. Målet må være at Norge tar del i den stadig økende internasjonale voldgiften, slik våre naboland gjør.

En voldgiftsdom kan ikke ankes til domstolene, men i alle jurisdiksjoner kan en voldgiftsdom gyldighetskontrolleres i nasjonale domstoler for å sikre at grunnleggende rettsgarantier har vært oppfylt. I motsetning til de internasjonale modellovenes krav til voldgiftsprosessen, derunder hvilke forhold som kan føre til ugyldige voldgiftsdommer, er det overlatt til den enkelte jurisdiksjon å bestemme hvordan man mest hensiktsmessig gyldighetskontrollerer.

Den norske gyldighetskontrollen er i utakt med den internasjonale utviklingen. Vår ordning innebærer at en voldgiftsdom bringes inn for tingretten med mulig overprøving av lagmannsretten og Høyesterett. Andre jurisdiksjoner begrenser det til prøving i én instans med ingen eller en snever mulighet til overprøving, så som i Sverige, Sveits, Østerrike, Tyskland og Belgia. I Danmark er det foreslått en tilsvarende begrensning.

Tvistelovsutvalget drøftet muligheten for å bringe en voldgiftsdom direkte inn for lagmannsretten. For utvalget var det avgjørende at det ville kunne gå på bekostning av retts-

sikkerheten dersom gyldighetskontrollen, ikke ble behandlet av førsteinstans. I tillegg fremhevet utvalget at dersom gyldighetskontrollen ble brakt direkte inn for lagmannsretten, ville det kunne bli en byrde for Høyesterett.

Antall saker om gyldighetskontroll av voldgiftsdommer er økende både nasjonalt og internasjonalt. Det er sammensatte årsaker til det, men tapende part vil i større grad enn før vurdere om det er grunnlag for overprøving. Fra tid til annen kan nok gyldighetskontroll også være motivert av et ønske om å trenere gjennomføringen av voldgiftsdommen eller komme i en forhandlingsposisjon.

Partene har i lang tid før voldgift forsøkt å komme til enighet, gjennomført en omfattende og grundig voldgiftprosess og fått en dom fra et dommerpanel, som de selv har vært med på å oppnevne, med høy integritet. At man da skal starte gyldighetskontrollen i førsteinstans med utsikt til mange år i domstolsapparatet, kanskje helt til Høyesterett, er kommersielt uheldig. Partene har valgt voldgift nettopp for å få en effektiv og hensiktsmessig kommersiell behandling, og allerede i det valget gitt avkall på flerinstansbehandlingen Tvistelovsutvalget fremhevet som viktig. For partene veier utvilsomt næringsinteresser tyngst. Det må også reflekteres i den etterfølgende gyldighetskontrollen for domstolene. Norge bør følge den internasjonale trenden ved å begrense behandlingen til én instans med en snever mulighet for overprøving.

Atskillig vann har rent i havet siden Tvistelovsutvalget gjorde sin vurdering. Mitt forslag er at det nedsettes et nytt hurtigarbeidende utvalg med mandat til å se på en mer hensiktsmessig og effektiv gyldighetskontroll av voldgiftsdommer.

Thomas Nordby

Advokat i Advokatfirmaet Schjødt

thno@schjodt.no
